

S. Sayısı : 327

Teşviki sanayi kanununa müzeyyel 2261 sayılı kanunun değiştirilmesine dair kanun lâiehası ve Bütçe, İktisad ve Maliye encümenlerinden mürekkeb Muhtelit encümen mazbatası (1/1130)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/271

Büyük Millet Meclili Yüksek Reisliğine

1055 numaralı teşviki sanayi kanunile bunu tadil eden 2261 numaralı kanunun bazı maddelerinin tadili ve ilgası hakkında İktisad vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 24 - VI - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başevkil
C. Bayar

Mucib sebebler lâiyhası

2261 sayılı kanunun birinci ve ikinci maddelerine tevfikân tanzim edilen beş senelik ham maddeler muafiyet cetveli 1933 malî yılındanberi tatbik edilmekte olup bu cetvelin hükmü 1937 malî yılı sonunda nihayet bulacaktır.

Aynı kanunun ikinci maddesinde (beş sene sonra tekrar aynı suretle beş sene için yeni bir cetvel yapılır) denilmektedir. Tanzim edilecek olan bu yeni beş senelik ham maddeler muafiyet cetveli yerine asgarî gümrük tarife listesinin tanzimile teşviki sanayi kanunundan istifade etmeyen sınaî müesseseleri de muafiyet çerçevesi içine almak ve bu suretle himayeyi daha geniş mikyasta sanayie teşmil etmek ve yine aynı mülâhaza ile 2231 sayılı kanunun birinci maddesinin C fıkrasında yazılı makine alât ve yedek aksam muafiyetinin kaldırılarak yerine bunları asgarî bir gümrük resmine tâbi tutmak eiheti düşünülmüştür. Bu maksadı temin için 2294 ve sayılı kanunların verdiği salâhiyete istinaden asgarî gümrük tarifesine tâbi tutulmaları icab eden ham maddeler ve makine alât ve yedek aksam için İcra Vekilleri Heyeti tarafından birer liste tanzim ve tasdik edilmiştir. Sanayie lüzumu olan ham maddeler ile makine alât ve yedek aksamın gümrük resmi muafiyetinin bu suretle teşmil ve tevsiinden sonra 2261 numaralı kanunun birinci maddesinin B fıkrası ile C fıkralarının kaldırılması icab etmektedir. Ancak makine ve mevaddı ibtidaiye muafiyetleri gümrük resminin tenzili suretile temin edildiği takdirde 2261 sayılı kanunun 3 ncü maddesile istihdaf edilen gayenin elde edilebilmesi için lâiyhanın birinci maddesinde zikredilen müesseselerin tesis, tevsi ve nakillerinin murakabeye tâbi tutulması lüzumlu ve zarurî görülmüştür.

Diğer eihetten askerî fabrikalar namına hariçten celbedilen ham maddelerle makine alât ve edevatın asgarî gümrük tarifesine de tâbi tutulmayarak şimdiye kadar olduğu gibi gümrük ve buna munzam resimlerden muaf tutulmasının muvafık olacağı düşünülmüş olduğundan lâğvedilen fıkranın yerine projede yazılı fıkra konulmuştur.

B fıkrasının lâğvından sonra gümrük resminden muaf tutulacak ham maddelerden hangilerinin muafiyete tâbi tutulacağına ve hangi nevi sanayie tahsis edileceğine ve vekâletçe tanzim edilecek ham maddeler muafiyet cetveline dair hükümleri ihtiva eden kanunun 2 nci maddesine lüzum kalmamış olduğundan bu madde de tamamen kaldırılmıştır.

Bütçe, İktisad ve Maliye encümenlerinden mürekkebe Muhtelit encümen mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe, İktisad ve Maliye

27 - VI - 1938

Muhtelit encümen

Mazbata No. 215

Esas No. 1/1130

Yüksek Reisliğe

1055 sayılı Teşviki sanayi kanunile buna ek 2261 sayılı kanunun bazı maddelerinin tadili ve bazı hükümlerinin kaldırılması hakkında olub Başvekâletin 6/2710 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihasının Bütçe, İktisad ve Maliye encümenlerinden mürekkebe Muhtelit bir encümünde müzakeresine umumî Heyetce karar verilmiş olmakla lâyiha mezkûr encümenlerden mürekkebe Muhtelit encümünde Maliye ve İktisad vekilleri hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu;

Gerek 1055 sayılı teşviki sanayi hakkındaki kanun ve gerekse bu kanun hükümlerini kısmen değiştiren 2261 sayılı kanunun ikinci maddesi gümrük resminden muaf tutulacak iptidai maddelerle bu maddelerin hangi sanayie tatbik olunacağını ve bunlardan hangilerinin tamamen veya bir nisbet dahilinde kısmen muaf olacaklarını gösteren bir cetvelin beş sene muteber olmak üzere İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve ilânını emretmektedir.

Hükümet bu lâyiha ile memleket iktisadiyatının yeni icablarına uygun bir şekilde bu esasını değiştirmesini istemektedir.

Verilen izahata nazaran; 2261 sayılı kanunun emretmiş olduğu beş senelik muafiyet cetveli bundan böyle neşrolunmayarak bu maksad 2294 sayılı kanunla verilen salâhiyete istinaden iptidai maddeler hakkında asgarî gümrük tarife listesi tanzim edilmek suretile istihsal edilmiş bulunacaktır. Bu suretle Teşviki sanayi kanunundan istifade etmeyen diğer sanayi müesseseleri de bu muafiyetlerden istifade yolunu bulmuş olacaklarından memleket sanayii daha geniş miqyasta bir inkişafa mazhar olacaktır.

Gerçi bir kısım aza müddetle mukayyed olmayan böyle bir muafiyet cetvelinin sanayi erbabını tereddüde sevkedeceğini ve yeni teşebbüslerin vücade gelmesine mâni olacağını ileri sürmüşlerse de verilen izahata nazaran bu gün memlekette kurulu olan sanayi ihtiyaçları ta-

mamile nazara alındığı ve bu listede yapılacak değişiklikler yine bu ihtiyaçların icablarına uygun olarak yapılacağı ve neticede kurulu sanayi hiçbir müteessir olmayacağı gibi yeniden kurulması istenilen sanayi de lâyihasının birinci maddesiyle esasen tesis murakabe ve kontrolüne tâbi bulunduğu için bidayetden müsaade almak mecburiyetinde olan bir müteşebbisin yeni kuracağı bir sanat şubesi memleketin ihtiyaçlarına muvafık ise bunun ve muhtaç olduğu mevaddın himaye edileceğinin tabii olduğu ve binaenaleyh düşünülen mahzurun varid bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu suretle lâyiha ile yapılması istenilen değişiklikler esas itibarile Encümenimizce de kabul edilmiştir.

2261 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince sınaî müesseselerin getirecekleri her nevi makine, alât ve bunların yedek ve teedid parçaları gümrük resminden tamamen muaf ise de bu lâyiha ile bu muafiyet kaldırılmış ve verilen izahata nazaran da asgarî gümrük tarifesine tâbi tutulacakları ve serbestçe idhal edilecekleri anlaşılmıştır. Buna mukabil lâyihasının birinci maddesiyle memleket ihtiyacından fazla istihsale mâni olmak üzere birinci sınıf vasfı haiz bir müessesê kurmak veya mevcudları bu vasfı iktisab edecek derecede tevsi etmek veya bir şehirden diğer bir şehre nakletmek veya imalâtının nevini değiştirmek isteyenler üzerinde bir tesis murakabe ve kontrolü vücade getirilmiştir.

Lâyihasının ikinci maddesiyle Askerî fabrikalar ihtiyacı için idhal edilecek ham maddelerin gümrük resminden tamamen muafiyeti teklif edilmiştir. Yalnız askerî fabrikaların umumî muvazeneden aldıkları tahsisatla çalıştıkları ve makinelerinin gümrük resmine tâbi tutulmaması bu bütçeye bir nevi munzam tahsisat verilmesi mahiyetini iktisab eylediğinden maddeden bu fabrikaların getireceği makine, alât ve bunların yedek parçalarının da muaf olması hakkındaki fıkra Hükümetin teklifile kaldırılmış ve gümrük

resmine tâbi tutulması esası kabul olunmuştur.

Dördüncü maddede lâyihamın birinci maddesindeki müsaadeyi almadan fabrika kuranların fabrikaların kapatılması esası konulmuş ise de kurulmuş olan bir fabrikanın kapatılmasını ağır bulan Hükümet bu kanunsuz hareketi başkaca cezaî müeyyidelere bağlanmanın memleketin iktisadiyatına daha uygun düşeceği mülâhazasıyla dördüncü maddenin tadilini teklif eylemiştir. Makine getirmek serbestisi bu lâyiha ile temin edildiğine göre bir müteşebbisin serbestçe makine getirmesi mümkün ise de buna muktazi binanın inşası ve fabrikanın tesisini vekâletin müsaade ve kontrolüne tâbi tutulduğundan bu müsaadeleri almadan bir fabrikayı vücade getirmiş olanlardan bu teklif mucibince getirdikleri makine ve alât ile yedek parçalarının gümrük resimlerinin ve bunlara munzam resim ve vergilerin yirmi beş misli olarak ve keza ruhsatsız bina inşa eden ve fabrika açanlar hakkında belediye kanunıyla aid oldukları kanunlardaki cezalar da tahsil edilmek şartıyla fabrikalarının kapatılmamasını bu kadar riski göze almış bir müteşebbis için daha adilâne bulmuş olan encümenimiz teklif olunan maddeyi aynen kabul eylemiştir.

Diğer maddeleri aynen kabul edilen ve bu esaslar dahilinde yeniden hazırlanan kanun lâyihası Müstacelen müzakere edilmek dileğiyle Umu-

mî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Mu. En. Reisi	M. M.	Kâ.
Isparta	Trabzon	İstanbul
Mükerrem Ünsal	R. Karadeniz	F. Öymen
Balıkesir	Çorum	Diyarbakır
E. Adakan	E. S. Akgöl	R. Bekit
Gazi Anteb	İzmir	Kayseri
A. H. Ayerdem	H. Çakır	N. Kerven
Kırklareli	Kırşehir	Malatya
Ş. Ödül	M. Seyfeli	M. Öker
Malatya	Maraş	Mardin
O. Taner	A. Tiridoğlu	R. Erten
Manisa	Ordu	Seyhan
T. Türkoğlu	H. Yalman	N. Eldeniz
Sivas	Tokad	Afyon K.
R. Çiner	S. Genca	İ. Akosman
Afyon K.	Edirne	Eskişehir
Berç Türker	M. Boysan	E. Sazak
Gazi Anteb	Gümüşane	Giresun
B. Kaleli	E. S. Tör	M. Kalç
İzmir	Konya	Samsun
R. Köken	H. Dikmen	Ali Tunalı
Zonguldak	Bayazıt	Bursa
Esad	İhsan Tav	Dr. G. Kahraman
Diyarbakır	İstanbul	İzmir
H. Öviz	A. Bayındır	K. Dursun
Manisa	Tekirdağ	
T. Hitit	F. Öztrak	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

28 Mayıs 1927 tarihli ve 1055 sayılı teşviki sanayi kanununa müzeyyel 8 - VI - 1938 tarihli ve 2261 sayılı kanununun tadili hakkında lâyiha

MADDE 1 — 1055 sayılı teşviki sanayi kanununda yazılı birinci sınıf sınaî müesseseler evsafını haiz müesseseler kurmak yahud mevcut müesseseleri birinci sınıf evsafını iktisab edecek derecede tevsi etmek veyahud bu evsafı haiz müesseseleri daha ziyade büyültmek, ve bu nevi müesseseleri bir şehirden başka bir şehre nakletmek veya imalâtının nevini değiştirmek isteyenler evvel emirde İktisad vekâletinden müsaade almak mecburiyetindedirler.

Bu müsaadelerin verilebilmesi için 2261 sayılı kanunun 3 ncü maddesinde yazılı evsaf ve şeraitin mevcudiyeti lâzımdır.

MADDE 2 — 2261 sayılı kanunun birinci maddesinin B ve C fıkraları kaldırılmış ve bunun yerine aşağıdaki fıkra konulmuştur :

Askerî fabrikalar ihtiyacı için hariçten getirilecek ve nevi ve miktarı İktisad ve Millî Müdafaa vekâletlerince tesbit ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek olan ham maddeler ile bu fabrikalara lüzumu olan her nevi makine, alât ve bunların yedek ve tecdid parçaları gümrük ve buna munzam resimlerden muafıtır.

MADDE 3 — Birinci maddede yazılı müsaadeler İktisad vekâletince verilmeden evvel sınaî müesseselere belediyelerce inşaat ve kuvvei muharrike ruhsatıyeleri verilemez.

MADDE 4 — Birinci maddede yazılı müsaadeleri almayan müesseseler bu müsaadeyi almaya kadar İktisad vekâletinin emrile kapatılır.

MUHTELİT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Teşviki sanayi kanunına bu kanuna müzeyyel 2261 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Aynen

MADDE 2 — 3 Haziran 1933 tarih ve 2261 sayılı kanunun birinci maddesile tadil edilen teşviki sanayi hakkındaki 28 Mayıs 1927 tarih ve 1055 sayılı kanunun 9 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Sınaî müesseselere aid olup memleket dahilinde bulunmayan veya kâfi miktarda istihsal veya imal edilmeyen aşağıda yazılı maddeler gümrük ve buna munzam resimlerden muafıtır.

A) Bu müesseseler ile müstemilâtının tesis, inşa ve tevsiine muktazi her nevi inşaat malzemesi,

B) Askerî fabrikalar ihtiyacı için hariçten getirilecek ve nevi ve miktarı İktisad ve Millî Müdafaa vekâletlerince tesbit ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek olan ham maddeler;

C) Bu müesseselere aid olarak vücutte getirilecek nakliye, tahmil ve tahliye ve kuvvei muharrike istihsal ve nakil tesisatına muktazi bilcümle malzeme (İnşaat malzemesi dahil) ve vesaiti muharrike ve müteharrike ve bunların yedek ve tecdid parçaları.

MADDE 3 — Aynen

MADDE 4 — Birinci maddede yazılı müsaadeyi almayan şahıslardan, müesseselerinde kullanılmak üzere gümrüklerden geçirmiş veya geçirecek oldukları her nevi makine, alât ve bun-

ların yedek ve tecdid parçalarının gümrük resimleri buna munzam resim ve vergilerle birlikte yirmi beş misli olarak tahsil edilir.

MADDE 5 — Aynen.

MADDE 5 — Birinci madde mucibince verilecek müsaadelerin istihsali, tatbik müddeti ve ibtali, muafiyet ruhsatnemeleri hakkındaki hükümlere tâbidir. Bu müesseseler muafiyetlerden istifade etmeseler dahi teşviki sanayi kanununda yazılı mükellefiyetlere tâbidirler.

MADDE 6 — 2261 sayılı kanunun ikinci maddesile üçüncü maddesinin son fıkrası mülğadır.

MADDE 6 — 3 haziran 1933 tarih ve 2261 sayılı kanunun ikinci maddesile üçüncü maddesinin son fıkrası kaldırılmıştır.

MADDE 7 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 7 — Aynen

MADDE 8 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

MADDE 8 — Aynen

24 - VI - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>		<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>Ş. Kesebir</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>